باسمه تعالی

شماره: .....

تاریخ: .....

پیوست: .....

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

راهنمای اخلاق پژوهشی دانشگاه شیراز

مقدمه:

پژوهش‌های دانشگاهی، با تولید و نقدِ دانش و فناوری و ارائه‌ی راهبردهای تغییر اجتماعی، نقشی حیاتی در سرنوشت جوامع بشری دارند. بنابراین، انتظار می‌رود که پژوهشگران، یافته‌های علمی با ارزش و معتبری عرضه نمایند تا هم در بهبود سرنوشت جامعه مؤثر باشند و هم جامعه‌ی علمی بتواند بر اساس آن، زمینه را، برای توسعه‌ی دانش فراهم سازد. در این میان، رعایت اصول و رفتارهای اخلاقی در انجام و انتشار پژوهش، یکی از عوامل اصلی اعتماد به یافته‌های آن است. نادیده گرفتن موازین اخلاق در پژوهش، آگاهانه یا ناآگاهانه، موجب افت اعتبار علمیِ یافته‌های پژوهشی است و روند تولید علم را با مشکل روبرو می‌سازد. اگرچه رفتار اخلاقی در پژوهش، در نگاه نخست، به خود فرد، وجدان و باورهایش مربوط می‌شود، تدوین موازین اخلاقی پژوهش وآموزش و ترویج آن در میان پژوهشگران و جامعه‌ی دانشگاهی، می‌تواند زمینه را برای رعایت و توسعه‌ی موازین اخلاقی در عرصه‌ی پژوهش فراهم سازد.

از این رو، دانشگاه شیراز با هدفِ حفظ منزلت، سلامت و امنیت حریم خصوصی آزمودنی‌ها، رعایت حقوق مادی و معنوی پژوهشگران و آزمودنی‌ها، ارج نهادن به اصول اخلاق پژوهشی، جلوگیری از تضعیف اعتبار ملی و بین‌المللی، اطمینان به پژوهش و پژوهشگران، ترویج رفتارهای مطلوب پژوهشی، و نیز به منظور انجام پژوهش‌هایی با اعتبار بیشتر، مبادرت به تدوین موازینِ اخلاقِ پژوهش به شرح زیر کرده است.

فصل اول: اصول کلی اخلاق در انجام پژوهش‌ها

ماده ۱) هر پژوهشگری (عضو هیات علمی، دانشجو و کارشناس پژوهش) موظف است موازین اخلاق پژوهش که در این راهنما بدان اشاره خواهد شد را بداند و رعایت کند. ادعای آگاه نبودن از این موازین چیزی از مسئولیت وی نمی کاهد.

ماده ۲) پژوهشگر باید دارای صلاحیت تخصصی باشد؛ بدین معنی که وی باید:

الف) دارای دانش تخصصی به روز بوده و مسأله را با توجه به دانش پیشین و سنخیت آن با رشته‌ی علمی خود انتخاب و تدوین کند.

ب) با روش‌ها و فنون لازم برای گردآوری داده‌های معتبر و تحلیل آنها آشنا باشد.

ماده ۳) در انتخاب موضوع پژوهش نکات زیر باید رعایت شود:

الف) پژوهشگر باید پژوهشی را انتخاب کند که موضوع آن اصیل و دارای اعتبار علمی بوده و به تولید دانش جدید و یا بهسازی زندگی بشر منتهی شود.

ب) پژوهشگر تلاش کند موضوع پژوهش خود را با توجه به محدودیت منابع مالی، زمان و نیروی انسانی به گونه‌ای انتخاب کند که ضمن تحقق منافع ملی کشور در فهرست اولویت‌های پژوهشی کشور یا استان باشد.

شیراز ، بلوار جمهوری اسلامی ، ساختمان مرکزی دانشگاه شیراز ، طبقه پنجم

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۴۴۷۱
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

باسمه تعالی

شماره .....

تاریخ .....

پیوست .....

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

ماده ۴) استاد راهنما سعی کند علاوه بر توجه به اصالت، اعتبار علمی و ارزشمندی موضوع پژوهش، به محدودیت‌های تجهیزات،منابع مالی و طول دوران مجاز تحصیل دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی نیز توجه نماید و به گونه‌ای دانشجویان را هدایت کند تا آنان بتوانند پایان نامه خود را در زمان مقرر جهت دفاع آماده نمایند.

ماده ۵) پژوهشگر باید صداقت، بی‌طرفی و امانت‌داری را در تمامی مراحل پژوهش رعایت کند.

ماده ۶) رعایت منافع ذینفع‌ها در تمام مراحل پژوهش الزامی است. پژوهشگر در تعریف، اجرا و همچنین گزارش پژوهش، نسبت به منافع ذینفع‌ها (خویشتن، صاحبان و سرمایه‌گذاران پژوهش، آزمودنی‌ها، جامعه‌ی علمی و دیگر محققان، مخاطبان، کاربران و استفاده‌کنندگان، همکاران تحقیق، جامعه و سازمان‌ها) مسئول است و باید نقاط ضعف پژوهش، محدودیت‌های تحقیق و تعارض منافع را به آگاهی آنها برساند.

ماده ۷) پژوهشگر نسبت به مدیریت و استفاده‌ی مؤثر از منابعی (منابع اقتصادی، انسانی و تجهیزات) که سرمایه‌گذاران پژوهش در اختیار او قرار داده‌اند، مسئول است.

ماده ۸) پژوهشگر مجاز نیست برای خدمات یک طرح، از دو یا چند منبع، اعتبار مالی بگیرد، مگر با اطلاع و توافق کتبی آن منابع.

ماده ۹) پژوهشگر نباید در ازای دریافت کمکی نقدی یا غیرنقدی از متولیان تحقیق، نتایج خاصی از پژوهش را مخدوش کرده یا گزارش‌های چندگانه یا خلاف واقع تهیه کند که موجب مخدوش شدن نتایج تحقیق و سردرگمی کاربران شود.

ماده ۱۰) پژوهشگر موظف است نسبت به خرید تجهیزات آزمایشگاهی که در پیشنهاد طرح تحقیق تصویب شده پیش بینی شده است، در صورت تامین بودجه اقدام کند.

ماده ۱۱) مسئول پژوهش (برای مثال استاد راهنمای پایان‌نامه) موظف است نکات ایمنی کار با مواد و وسایلی که دست اندرکاران (برای مثال دانشجو یا تکنسین) با آنها سروکار دارد را به او گوشزد کند.

ماده ۱۲) رعایت حقوق آزمودنی‌ها

آزمودنی‌ها شامل: آزمودنی‌های انسانی[1]، جانوری، گیاهی و اشیاء می‌باشند.

[1] - آزمودنی‌های انسانی؛ افرادی هستند که پژوهش به نوعی بر اساس مشارکت آنها و اطلاعاتی که (به روش مصاحبه، پرسشنامه، آزمایش و ...) در اختیار می‌گذارند، شکل می‌گیرد.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۸۴۷۱
تلفن: ۲۷- ۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir
شیراز ، بلوار جمهوری اسلامی ، ساختمان مرکزی دانشگاه شیراز ، طبقه پنجم

باسمه تعالی

شماره: .....
تاریخ: .....
پیوست: .....

الف) رعایت دستورالعمل‌های مصوب کمیته اخلاق زیستی دانشگاه شیراز در خصوص آزمودنی‌های انسانی، جانوری و گیاهی الزامی است.
ب) پژوهشگر موظف است به هنگام پژوهش در باره اشیاء باستانی و مطالعه‌ی اسناد و مدارک قدیمی، از ضوابط و استانداردهای ارائه شده برای پژوهش بر روی آنها، آگاه بوده و در جریان پژوهش صدمه‌ای به آنها وارد نکند.

ماده ۱۳) استاد راهنما باید صحت داده‌های ارائه شده در پایان نامه را تایید نماید و مسئولیت عواقب عدم رعایت اصول اخلاقی مربوطه در رابطه با این داده‌ها را بپذیرد. البته این موضوع رافع مسئولیت دانشجو نمی‌باشد.

ماده ۱۴) انجام هرگونه کار پژوهشی توسط دانشجو در دوره پژوهشی او با مجوز استاد راهنما امکان پذیر است.

ماده ۱۵) اعضاء هیات علمی و دانشجویان دانشگاه شیراز که در فرصت مطالعاتی در خارج از کشور به سر می برند، باید شئونات اسلامی و نظام جمهوری اسلامی را رعایت کند.

ماده ۱۶) هیچ پژوهشگری مجاز نیست بگونه ای عمل نماید که نتیجه آن، تخریب شخصیت دیگران باشد.

فصل دوم: اخلاق در تهیه و انتشار گزارش پژوهشی

ماده ۱۷: پژوهشگر باید به هنگام انتشار نتایج پژوهش خود توجه داشته باشد که:
- نحوه‌ی گزارش نتایج پژوهش، ضامن حقوق مادی و معنوی تمامی افراد دست اندرکار آن پژوهش باشد.
- در انتشار نتایج پژوهش، مرز بین دست‌آوردهای علمی پژوهشگر و یافته‌های گرفته شده از کار دیگران، روشن، شفاف و بدون ابهام باشد.
- در انتشار نتایج پژوهش، تمام قوانین، سیاست‌ها و مقررات مربوط به پژوهش مورد نظر و مقرارت دانشگاه شیراز، رعایت شود.
- گزارش پژوهش، حاوی نگرش، پردازش، استدلال، استنتاج و دست‌آورد یا اندیشه‌ای نو باشد.
- گزارش از هرگونه تعصب، حسادت، کینه و خشم، غرض‌ورزی عاطفی، توهین و جسارت، تحقیر و کوچک کردن دیگران، حرمت‌شکنی، بزرگنمایی خود و موضوع، فریب، آزار و اذیت و بهره‌برداری ناپسند از واژه‌ها و افراد به دور باشد.

ماده ۱۸: پژوهشگر موظف است در گزارش طرح پژوهشی و همچنین مقاله‌های خود در باره چگونگی استناد به پژوهش‌های پیشین نکات زیر را رعایت کند:

شیراز ، بلوار جمهوری اسلامی ، ساختمان مرکزی دانشگاه شیراز ، طبقه پنجم
صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۴۷۶
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

الف) پژوهشگر موظف است در صورت استفاده‌ی مستقیم یا غیرمستقیم از آثار دیگران، به آنها استناد[2] کند.

ب) هنگامی که عین سخنان یا نوشته‌های یک پژوهشگر مورد استفاده قرار می‌گیرد، باید از استانداردهای نشان‌دهنده‌ی نقل قولِ مستقیم[3] بهره برده شود.

پ) مجله‌ی مورد استفاده، وبگاه حامی مقاله و نویسنده‌ی مقاله، باید موثق و معتبر باشند و نباید از منابع مشکوک یا فاقد اعتبار علمی استفاده یا به آنها استناد شود.

ت) نویسنده در ارجاع دهی باید از یکی از استانداردهای کتاب شناختی[4] استفاده کند.

ث) در صورت بکارگیری از منابع و آثار الکترونیکی نیز باید کلیه‌ی موازین اخلاقی مرتبط با منابع و آثار چاپی رعایت شود.

ماده ۱۹) فردی نویسنده (یا یکی از نویسندگان) مقاله و یا خلاصه مقاله محسوب می‌شود که حداقل در دو مورد از موارد زیر دارای سهم قابل توجهی باشد.

- ارایه ایده پژوهشی
- طراحی روش پژوهش
- گرد آوری داده‌ها
- تحلیل و تفسیر

تبصره ۱: همه نویسندگان باید در نوشتن مقاله به صورت نوشتن پیش نویس و یا مرور نقادانه آن که به اصلاح و ارتقاء محتوای علمی گزارش منجر شود، مشارکت داشته باشند و مقاله نهایی جهت ارسال به مجله و یا همایش را تایید کنند.

تبصره ۲: اشخاص حقوقی و تیم‌های پژوهشی نیز مشمول معیارهای این ماده می‌شوند.

تبصره ۳: تمامی نویسندگان باید مسئولیت محتوای مقاله را بپذیرند.

ماده ۲۰) نام همگی اشخاصی که معیارهای نویسندگی مقاله (منطبق با ماده ۱۹ این راهنما) را دارند باید به عنوان نویسنده در بخش نویسندگان مقاله آورده شود، حتی اگر همکاری وی با آن مرکز یا تیم پژوهشی، به هر علتی، قطع شده باشد.

تبصره: ذکر محل خدمت جدید فردی که ارتباط او با دانشگاه شیراز قطع شده است، تنها در پانویس مقاله، اشکالی نخواهد داشت.

---

2. Citation

3. برخی از مهمترین استانداردهای نشان‌دهنده‌ی نقل قول مستقیم عبارتند از: قراردادن عین متن مورد استفاده در داخل گیومه «»، معرفی منبع متن مورد استفاده در یک عبارت مقدماتی، فاصله گرفتن از سر سطر و کوچک‌تر کردن متن موردنظر است.

4. Bibliography

شیراز ، بلوار جمهوری اسلامی ، ساختمان مرکزی دانشگاه شیراز ، طبقه پنجم

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۱۴۷۱
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری

دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

ماده ۲۱) نام همه افرادی که در اجرای پژوهش و یا نگارش مقاله کمک کرده اند اما معیارهای درج نام در بخش نویسندگان مقاله را ندارند، در بخش سپاسگزاری با ذکر نوع مشارکت، آورده می‌شود.

ماده ۲۲) ترتیب نامها در بخش نویسندگان مقاله بر اساس میزان مشارکت هر یک از افراد مشخص می شود.

تبصره: جایگاه یا سطح علمی نویسندگان مقاله تأثیری در ترتیب نام نویسندگان نخواهد داشت.

ماده ۲۳) حقوق معنوی مقالات مستخرج از پایان نامه‌های دانشجویی دانشگاه شیراز و طرح‌های پژوهشی مصوب دانشگاه، متعلق به دانشگاه شیراز است. بنابراین، کلیه مقالات مستخرج از این پایان‌نامه‌ها و طرح‌ها باید با انتساب نام[5] دانشگاه شیراز انتشار یابند. نشانی دانشجو، حتی پس از دانش آموختگی نیز دانشگاه شیراز خواهد بود.

تبصره ۱: دانشجو در ذکر نشانی خود نمی تواند نشانی دانشگاه یا سازمان خدمتی حال و یا آینده خود را بکار برد.

تبصره ۲: ذکرمحل تحصیل و یا محل خدمت جدید دانش آموخته دانشگاه شیراز صرفاً در پانویس مقاله اشکالی نخواهد داشت.

ماده ۲۴) نشانی نویسنده(گان) مقالاتی که اعضاء هیات علمی و دانشجویانی که در فرصت مطالعاتی می‌نویسند، می باید، دانشگاه شیراز باشد.

ماده ۲۵) ذکر انتساب غیر واقعی (صوری) به شخص، مؤسسه، مرکز یا گروه آموزشی که نقشی در پژوهش مربوطه یا در فعالیت حرفه‌ای فرد نویسنده ندارد، مجاز نیست.

ماده ۲۶) پژوهشگران دانشگاه شیراز مجاز نیستند در هنگام ذکر آدرس پژوهشگر به جای نام دانشگاه شیراز[6]، نام سایر مؤسسات را، حتی اگر آن مؤسسات متقبل بخشی یا حتی تمامی هزینه‌های پژوهشی شده اند، ذکر نماید.

تبصره ۱: در صورتی که پژوهشگری با موافقت دانشگاه شیراز عضو مرکز پژوهشی دیگری خارج از دانشگاه شده باشد و آن مرکز کلیه هزینه‌های پژوهشی را پرداخت نموده باشد می تواند در مقالات دو نام دانشگاه شیراز (نام اول) و مرکز پژوهشی خارج از دانشگاه (نام دوم) را بکار برد.

---

[5]. Affiliation

[6]. درست نوشتن نام دانشگاه شیراز (Shiraz University) بدون هر گونه اشتباه در تمامی مقالات الزامی است.

شیراز ـ بلوار جمهوری اسلامی ـ ساختمان مرکزی دانشگاه شیراز ـ طبقه پنجم

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۵۴۷۱
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

تبصره ۲: در مواردی که دانشگاه شیراز قسمتی از هزینه‌ها را پرداخت کرده باشد، باید تنها از نشانی دانشگاه شیراز استفاده شود و از آن مرکز باید در بخش سپاسگزاری تشکر کرد.

ماده ۲۷) تعیین مؤلف افتخاری یعنی فرد یا افرادی که هیچ گونه نقشی در جنبه‌های علمی پژوهشی نداشته‌اند و حذف مؤلف حقیقی یعنی فرد یا افرادی که نقش به سزایی در جنبه‌های علمی پژوهشی داشته‌اند مجاز نبوده و قابل پیگیری است.

ماده ۲۸) تمامی نویسندگان باید مسئولیت محتوای مقاله را در کلیه زمینه‌های زیر بپذیرند:

- صحت مطالب مندرج درمقاله.
- پای‌بندی به راهنماهای اخلاق زیستی در حفاظت از آزمودنی انسانی، جانوری، گیاهی و محیط زیست در پژوهش انجام شده.

ماده ۲۹) در پژوهش‌های گروهی که توسط چندین پژوهشگر با تخصص‌های مختلف انجام شده‌اند و نقش نویسندگان در ایجاد مقاله بسیار تخصصی بوده است، سهم و مسئولیت هر یک از نویسندگان می‌تواند به بخش تخصصی مربوط به خود محدود شود. در این موارد پژوهشگر یا پژوهشگران اصلی، فردی را که مسئولیت کلیت مقاله را خواهد داشت (که نویسنده مسئول[۷] نامیده می شود)، تعیین خواهند کرد.

ماده ۳۰) نویسنده‌ی مسئول یکی از نویسندگان مقاله است که به دلیل جایگاه علمی و نقش خود در تحقیق (برای مثال، مجری اصلی طرح یا استاد راهنمای پایان نامه) از سوی سایر نویسندگان، مسئولیت مکاتبات و پاسخگویی به ابهامات و ایرادات مطرح شده در مورد مقاله را بر عهده دارد. نویسنده‌ی مسئول وظیفه‌ی انتقال نظرها و مکاتبه‌های مهم به سایر نویسندگان و تنظیم روابط بین نویسندگان را نیز برعهده دارد.

ماده ۳۱) نویسنده مسئول، می باید نسخه نهایی شده مقاله پس از ویرایش و صفحه بندی را که توسط مجله برایش ارسال می شود به دقت مطالعه کند و خطاهای حین صفحه بندی را به مجله اعلام نماید. همچنین وی می باید با دقت به جملاتی که در ویرایش تغییر داده شده اند متوجه شود آیا معنای جمله دچار تغییر گردیده است یا خیر. در صورت تغییر در مفهوم جمله باید آنها را جهت تصحیح به مجله اعلام نماید.

ماده ۳۲) تحت هیچ شرایطی، دانشجو نمی تواند نویسنده مسئول باشد.

---

[۷]. Corresponding author

صندوق پستی: ۷۱۹۵۶-۸۱۴۷۱
تلفن: ۰۷۱۱-۶۲۸۶۴۲۶-۲۷
دورنگار: ۰۷۱۱-۶۲۸۶۴۲۱
www.shirazu.ac.ir

باسمه تعالی

شماره: .....
تاریخ: .....
پیوست: .....

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

ماده ۳۳) نویسنده اصلی مقاله (و یا دیگر نویسندگان) با اجازه و موافقت نویسنده اصلی می توانند مقاله را به فرد بخصوصی اهدا نمایند؛ در اینصورت باید نام اهداءکننده با علامت، مشخص گردد.

ماده ۳۴) استاد راهنما موظف است هماهنگی لازم با دانشجو (یا دانشجویان) مربوطه و دیگر استادان و همکاران به منظور جلوگیری از انتشار موازی و همزمان مقاله بوسیله آنها را انجام دهد.

ماده ۳۵) استاد راهنما یا سرپرست پژوهش در هر شرایطی باید پاسخگوی درستی و نادرستی مندرجات پژوهش باشد. این ماده رافع مسئولیت‌های دانشجو نیست.

ماده ۳۶) پاسخ به نظرات داوران مقاله و انجام تصحیحات (یا ارسال جدید به مجله دیگر در صورت لزوم) با کمک گروه اجرایی مقاله جزو تعهدات نویسنده مسئول می باشد.

ماده ۳۷) دانشجو باید نظرات استادان مشاور و داور (یا داوران) پایان نامه را که در جلسه دفاع به تصویب رسیده است در پایان نامه اعمال نماید و استاد راهنما نیز موظف است پایان نامه را مطالعه کرده و پس از اطمینان از اعمال نظرات درخواست شده آنرا تأیید و امضاء کند.

ماده ۳۸) اطلاعات مشخص کننده هویت شخصی آزمودنی‌ها، کارکنان محل انجام پژوهش با هر فرد دیگری غیر از نویسندگان مقاله و افرادی که از آنان سپاسگزاری می شود، نباید در متن مقاله، عکس‌ها، شجره نامه‌ها یا هر بخش دیگری آورده شود، مگر این که فرد مورد نظر یا نماینده قانونی او برای نشر آن اطلاعات رضایت آگاهانه کتبی داده باشد.

تبصره ۱: در مورد عکس افراد، پوشش باید به گونه‌ای باشد که شناسایی را غیر ممکن یا بسیار مشکل کند. پوشاندن چشم‌ها به تنهایی کفایت نمی‌کند، مگر آن که رضایت آگاهانه‌ی کتبی گرفته شده باشد.

تبصره ۲: در صورتی که انتشار مقاله بدون محرمانه ماندن کامل کلیه اطلاعات هویتی یا اطلاعاتی که می‌تواند منجر به کشف هویت افراد مذکور در ماده فوق شود، امکان پذیر نباشد و اخذ رضایت آگاهانه نیز مقدور نباشد، رسیدگی به اصل ادعای عدم دسترسی به افراد مذکور و ضرورت انتشار اطلاعات و تصمیم‌گیری در مورد انتشار آن بر عهده‌ی کمیته‌ی اخلاق پژوهشی دانشگاه خواهد بود.

تبصره ۳: انتشار اطلاعاتی که از پیش و به روش قانونی در دسترس عموم قرار گرفته‌اند، نیاز به گرفتن رضایت آگاهانه ندارد.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۱۴۷۱
تلفن: ۲۷۰-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

ماده ۳۹) نویسنده (گان) یک مقاله باید هر گونه تعارض منافع خود را که از نگاه مخاطبان پوشیده است، در متن یا ذیل مقاله به طور شفاف اعلام نمایند. وجود تعارض منافع به خودی خود، ایراد اخلاقی محسوب نمی شود.

تبصره: قرارداد میان پژوهشگر(ان) و حامی مالی پژوهش نباید متضمن هرشکلی از منع اعلام تعارض منافع در مقاله حاصله باشد.

ماده ۴۰) نویسنده (گان) باید منابع تأمین هزینه‌های پژوهش و نگارش مقاله را به طور شفاف در قسمت سپاسگزاری معرفی نمایند.

ماده ۴۱) انتشار نتایج حاصل از پژوهش‌ها، پیش از آن که در مراجع علمی تایید شده است، از طریق رسانه‌های عمومی نادرست است، مگر در مواردی که به واسطه‌ی اهمیت ویژه برای سلامت عمومی، انتشار تمامی یا بخشی از نتایج یک پژوهش از سوی مراجع سیاستگذار، ضروری دانسته شود.

ماده ۴۲) اگر نویسنده (گان) مقاله‌ای که در یک نشریه در دست بررسی برای انتشار است، تصمیم بگیرند به هر دلیلی، آن مقاله را برای نشریه‌ی دیگری ارسال نمایند، باید ابتدا انصراف خود را از انتشار مقاله به صورت کتبی به نشریه‌ی اول اعلام کرده و پاسخ کتبی آن نشریه را دریافت کرده باشد. این کار حداکثر تا پیش از اعلام پذیرش مقاله برای انتشار در نشریه‌ی اول، امکان پذیر است.

ماده ۴۳) اگر مقاله‌ای پیش از این به صورت چاپی یا الکترونیک منتشر شده باشد یا در دست بررسی برای انتشار باشد، ارسال ترجمه‌ی همان مقاله به زبانی دیگر برای بررسی جهت انتشار، در صورت کسب موافقت کتبی سردبیران هر دو مجله و اطلاع رسانی شفاف به خوانندگان ضرورت دارد.

ماده ۴۴) دانشجو نباید بدون اجازه استاد راهنما، اطلاعات پایان نامه خود را پیش از انتشار (به صورت مقاله، پایان نامه و یا کتاب) در اختیار دیگری گذارد.

ماده ۴۵) کارشناس پژوهش نباید بدون اجازه مسئول پژوهش، پیش از انتشار نتایج پژوهش (به صورت مقاله، پایان نامه و یا کتاب) اطلاعاتی را که در دسترسش قرار دارد در اختیار دیگری گذارد.

ماده ۴۶) دانشگاه شیراز مالک معنوی کلیه پایان نامه‌های دانشجویان دانشگاه است. انتشار پایان نامه به صورت کتاب توسط استاد راهنما و دانشجو در صورت کسب موافقت معاون پژوهشی دانشگاه بلا مانع می باشد.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۵۴۷۱
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

تبصره ۱: اعلام عضو هیأت علمی دانشگاه بودن (پس از نام و نام خانوادگی استاد راهنما) و دانش‌آموخته دانشگاه شیراز بودن (پس از نام و نام خانوادگی دانش‌آموخته) روی جلد کتاب الزامی است.

تبصره ۲: ترتیب نام نویسندگان باید با موافقت کتبی آنان صورت پذیرد.

تبصره ۳: در پیش گفتار یا مقدمه کتاب باید از معاونت پژوهشی دانشگاه شیراز به نحو مطلوبی تشکر و قدردانی صورت پذیرد. در مقدمه و یا پیش گفتار کتاب باید تاریخ دفاع از پایان‌نامه ذکر شود.

ماده ۴۷) نگارش یک فصل یا چند فصل از کتاب‌هایی که در قالب درسنامه منتشر می‌شوند، مشمول تمامی مواد این راهنما می‌باشد.

فصل سوم: سردبیری و داوری نشریات علمی

ماده ۴۸) سردبیر و اعضاء هیأت تحریریه مجله برای تصمیم گیری و ایفای مستقلانه و مسئولانه‌ی وظایف خود (از قبیل رد یا قبول مقاله‌های واصله) آزادی و اختیار عمل کافی دارند.

ماده ۴۹) سردبیر و هیأت تحریریه مجلات چاپی یا الکترونیکی موظف اند رازداری را در تمامی مراحل بررسی مقاله رعایت کنند.

تبصره: در صورت تصویب هیأت تحریریه مجلات، آگاهی داوران از نام و مشخصات نویسندگان مقاله بلامانع است و مشمول اصل رازداری واقع نمی شود.

ماده ۵۰) سردبیر، اعضاء هیأت تحریریه و داوران باید تمامی تلاش خود را برای کشف موارد سوء رفتار در مقاله‌های دریافتی و برخورد مناسب با موارد احتمالی به کار بندند.

ماده ۵۱) سردبیر یا هیأت تحریریه باید فرد یا افرادی را برای داوری هر مقاله انتخاب کنند که تا حد ممکن در زمینه ی علمی مربوطه توانا و مجرب باشند. داور(ان) انتخاب شده باید فاقد هر گونه تعارض منافع شناخته شده در زمینه مقاله مورد داوری باشند.

ماده ۵۲) استفاده سردبیر یا اعضاء هیات تحریریه از مقاله ای که برای بررسی وچاپ به مجله ای ارسال گردیده است، پیش از انتشار آن ممنوع می باشد.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۱۴۷۱
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

باسمه تعالی

شماره .....
تاریخ .....
پیوست .....

ماده ۵۳) سردبیر و هیات تحریریه بایستی، بیطرفانه و تنها با توجه به ویژگی‌های علمی مقاله به بررسی، انتخاب و اولویت بندی مقاله اقدام نماید و از تأثیر عوامل غیر مرتبط در این امر جلوگیری بعمل آورد.

ماده ۵۴) اگر سر دبیران چند نشریه تصمیم بگیرند که به طور مشترک مقاله ای را منتشر کنند، در صورتی که این اقدام در راستای منافع جامعه باشد و نیز مراتب به طور شفاف به خوانندگان آن نشریات اطلاع رسانی شود، مشروط به رعایت کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی مرتبط، بلامانع است.

ماده ۵۵) سردبیر نشریه باید تنها نتایج آن دسته از کارآزمایی‌های بالینی را برای انتشار بپذیرد که در مرکز ثبت کارآزمایی بالینی ثبت شده و مجوز کمیته‌ی اخلاق زیستی یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی را دریافت کرده باشد. برای حصول اطمینان از رعایت این اصل سردبیر مجله می‌تواند سند ثبت و مجوز کمیته یا کمیته‌های اخلاق زیستی را به صورت کتبی از نویسنده مسئول درخواست کند.

ماده ۵۶) در موارد انتشار نتایج کارآزمایی‌های بالینی که به صورت همکاری بین المللی به انجام رسیده‌اند، سردبیر نشریه می‌تواند در صورت لزوم، سهم یا نقش ایفا شده‌ی هر کدام از نویسندگان در کل طرح را به صورت مکتوب درخواست نماید.

ماده ۵۷) در تحقیقاتی که به صورت چند مرکزی در چند کشور به انجام می‌رسند، در صورت دریافت مقاله حاوی نتایج کل مطالعه، سردبیر می‌تواند مجوز اخلاقی مربوط به کلیه مراکزی که پژوهش در آن‌ها انجام گرفته است را به طور جداگانه از نویسنده(گان) درخواست کند. در صورتی که مقاله‌ای حاوی نتایج یکی از مراکز باشد، تنها مجوز اخلاقی مربوط به همان مرکز قابل درخواست خواهد بود.

ماده ۵۸) ویژه‌نامه‌ها، شماره‌هایی از نشریه‌اند که معمولاً به انتشار مجموعه مقالاتی در رابطه با موضوعی مشخص و یا مجموعه‌ی مقالات یک همایش، به نحوی که در ارتباط با موضوعات اصلی مورد بحث در نشریه باشد، اختصاص دارند، مشمول تمامی محتویات این راهنما می باشند.

ماده ۵۹) حامی مالی نشریات و ویژه‌نامه‌ها، در صورت وجود، باید به طور شفاف در ویژه‌نامه مشخص شود.

ماده ۶۰) پذیرش هدایا، پاداش یا کمک‌های حامیان مالی ویژه‌نامه برای شخص سردبیر و اعضای هیأت تحریریه مجاز نیست.

ماده ۶۱) فردی که داوری یک مقاله ی ارجاع شده از سوی یک مجله را قبول می‌کند، باید داوری خود را بیطرفانه و تنها بر اساس ویژگی‌های علمی و تخصصی مقاله به انجام برساند و نباید تحت تأثیر روابط شخصی خود با نویسنده(گان) مقاله یا سایر عوامل نامربوط قرار گیرد.

شیراز ، بلوار جمهوری اسلامی ، ساختمان مرکزی دانشگاه شیراز ، طبقه پنجم
صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۴۱۷۱
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶ (۰۷۱۱)
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱ (۰۷۱۱)
www.shirazu.ac.ir

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

ماده ۶۲) فردی که داوری یک مقاله به او پیشنهاد می‌شود، در صورت وجود هر گونه تعارض منافع، باید از پذیرش آن مقاله برای داوری امتناع کند.

ماده ۶۳) داوران باید از برقراری ارتباط با نویسنده(گان) (در رابطه با داوری آن مقاله) در طول فرآیند داوری، امتناع کنند، مگر از طریق سردبیر مجله مربوطه.

ماده ۶۴) چنانچه فردی که یک مقاله برای داوری به وی ارجاع شده است، خود را واجد صلاحیت علمی یا تخصصی لازم برای داوری دقیق تمامی یا بخشی از آن مقاله نداند، باید مراتب را به اطلاع سردبیر مجله برساند.

ماده ۶۵) مقاله‌ای که برای داوری ارسال می‌شود، باید محرمانه تلقی گردیده و اصل امانت‌داری رعایت شود.

تبصره: در صورتی که داور، مشورت با فرد دیگری را برای داوری ضروری بداند و این مشورت متضمن افشای مطالب مندرج در مقاله نباشد، بلامانع است.

ماده ۶۶) در داوری، داور باید به نقاط قوت و ضعف مقاله توجه کند و در صورت امکان راهکارهایی را جهت رفع اشکالات موجود به نویسنده(گان) توصیه نماید. این کار باید با رعایت احترام به شخصیت نویسنده(گان) و استقلال فکری آنان انجام شود.

ماده ۶۷) داور باید علاوه بر بررسی‌های علمی و تخصصی در داوری، هرگونه عدم رعایت نکات اخلاقی پژوهش از سوی نویسنده (گان) را نیز به اطلاع سردبیر برساند.

فصل چهارم: ملاحظات اخلاقی در انجام طرح‌های برون دانشگاهی

ماده ۶۸) رعایت کلیه نکات ذکر شده در فصل‌های یک و دو راهنمای حاضر برای پژوهشگرانی که با خارج از دانشگاه قرارداد همکاری پژوهشی دارند، الزامی است.

ماده ۶۹) همکاری اعضاء هیات علمی دانشگاه شیراز با سازمانهای دولتی و شرکت‌های خصوصی به منظور اجرای طرح‌های پژوهشی و یا ارایه خدمات علمی مشاوره ای در چارچوب ضوابط و مقررات دانشگاه شیراز بلامانع می باشد.

تبصره: دانشکده‌ها مجاز نمی‌باشند راسا اقدام به عقد قرارداد با سازمان‌های برون دانشگاهی نمایند.

صندوق پستی: ۸۴۴۷۱-۷۱۹۴۶
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

باسمه تعالی

شماره:
تاریخ:
پیوست:

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری

دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

ماده ۷۰) در صورتی که فعالیت پژوهشی به صورت گروهی انجام شود، مسئولیت هماهنگی بین همکاران (اعم از اعضاء هیات علمی، دانشجویان و کارشناسان پژوهشی) به عهده مجری/مجریان می باشد.

ماده ۷۱) عضو هیات علمی باید به مفاد قرارداد طرح‌های برون دانشگاهی پای بند باشد.

ماده ۷۲) پرداخت به کلیه همکاران طرح، باید براساس طرح مصوب مورد تایید کارفرما باشد، مگر اینکه توافق جدید کتبی با کارفرما صورت گرفته باشد.

ماده ۷۳) مجری موظف به خرید تجهیزات پیش بینی شده بر اساس طرح مصوب مورد تایید کارفرما است، مگر اینکه توافق جدید کتبی با کارفرما صورت گرفته باشد.

ماده ۷۴) استفاده از مواد مصرفی موجود در آزمایشگاههای دانشگاه، به منظور انجام طرح‌های برون دانشگاهی شرعا و قانونا مجاز نمی باشد. استفاده از وسایل و تجهیزات آزمایشگاهی تنها در قبال پرداخت هزینه تعیین‌شده از طرف دانشگاه از محل اعتبارات طرح، بلا مانع است.

ماده ۷۵) مجری/مجریان طرح‌های برون دانشگاهی می‌باید صحت و کمیت داده‌های ارائه شده را تضمین نماید.

ماده ۷۶) پژوهشگران دانشگاه شیراز در مقاله‌های مستخرج از طرح‌های برون دانشگاهی، باید تنها از نام دانشگاه شیراز استفاده کنند. از سازمان حمایت کننده باید در بخش سپاسگزاری تشکر شود.

ماده ۷۷) در صورتیکه اعضاء وابسته به سازمان کارفرما شرایط نویسندگی ماده ـ این راهنما را داشته باشد، ذکر نام آنان به عنوان نویسندگان الزامی است.

ماده ۷۸) کارفرما می تواند در قرارداد، اجازه انتشار و یا عدم انتشار یافته‌های حاصل از پژوهش را برای خود محفوظ نگهدارد، اما پذیرش هر شکلی از منع اعلام تعارض منافع در گزارش نتایج توسط مجری/مجریان ممنوع است.

ماده ۷۹) زمینه سازی‌های غیراخلاقی به منظور انعقاد یا ادامه قراردادهای برون دانشگاهی مجاز نمی‌باشد.

ماده ۸۰) هر عضو هیات علمی می باید پس از کسب مجوز لازم از دانشگاه نسبت به تاسیس شرکت دانش بنیان اقدام نماید. بدیهی است این امر نباید مخل فعالیتهای آموزشی و پژوهشی وی گردد.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۵۴۷۱
تلفن: ۷۲۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱-۷۲۲۸۶۴۲۷
دورنگار: ۷۲۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

ماده ۸۱) هر عضو هیات علمی می‌تواند دستاوردهای پژوهشی خود را تجاری‌سازی نماید، مشروط به اینکه:

الف) در تجاری‌سازی استفاده از آرم و نشان دانشگاه ممنوع می‌باشد.

ب) تجاری‌سازی در شرکت‌های دانش بنیان که با مجوز دانشگاه ایجاد شده‌اند، انجام شود.

پ) مسئولیت خدمات پس از فروش و پشتیبانی محصول به عهده شرکت دانش بنیان مربوط باشد.

ت) در صورتیکه محصول تجاری‌سازی شده، خروجی طرح پژوهشی برون دانشگاهی باشد، کسب رضایت کتبی کارفرما الزامی است.

ث) حقوق مادی و معنوی دانشگاه در تجاری سازی رعایت گردد.

تبصره ۱: در صورتیکه پژوهشگر قصد تجاری سازی یافته‌های علمی که با استفاده از اعتبارات دانشگاه حاصل شده است را از طریق شرکت‌های خصوصی داشته باشد، کسب موافقت دانشگاه ضروری است.

تبصره ۲: در صورتیکه پژوهشگر قصد تجاری سازی یافته‌های علمی طرح‌های برون دانشگاهی را از طریق شرکت‌های خصوصی داشته باشد، کسب موافقت دانشگاه و کارفرما ضروری است.

فصل پنجم: تخلفات پژوهشی

ماده ۸۲) تخلف پژوهشی عبارت از هر گونه زیر یا گذاشتن یا انحراف از اصول اخلاقی پذیرفته شده در انجام پژوهش می باشد، از قبیل:

الف) ساختن داده‌های غیر واقعی[۸]

ب) تحریف داده‌ها[۹]

---

[۸] Fabrication .ساختن داده‌های غیر واقعی: عبارت است از گزارش مطالب غیرواقعی و ارائه‌ی داده‌ها یا نتیجه‌های ساختگی به عنوان نتیجه‌های آزمایشگاهی، مطالعات تجربی و یا یافته‌های شخصی. مانند:

- ارائه‌ی نتیجه‌های ساختگی به عنوان نتیجه‌های آزمایش یا خروجی نرم‌افزار.
- جا به جاکردن نتیجه‌های یک بررسی با نتیجه‌های بررسی دیگر.

[۹] Falsification .تحریف داده‌ها: منظور از تحریف داده‌ها آن است که ثبت و ارائه‌ی نتیجه‌های پژوهشی به نحوی باشد که مواد پژوهش، وسیله‌ها و ابزار، یا فرآیند گردآوری داده‌ها دستکاری شود، یا داده‌ای حذف یا تغییر یابد و نتیجه‌ی پژوهش در راستای هدف‌های خاص دنبال شود. مانند:

- ارائه‌ی مراحل آزمایشگاهی یا فرایندهای غیرواقعی تحلیل، برای رسیدن به نتیجه‌هایی که در مقاله داده شده است.
- دست‌کاری نتیجه‌های به دست آمده از شبیه‌سازی یا آزمایش‌های تجربی.
- حذف بخشی از داده‌ها، نتیجه‌های آزمایشگاهی، یا بخشی از تحلیل‌های نظری که ارائه‌ی آنها، نتیجه‌های به دست آمده را مورد تردید قرار می‌دهد.
- استفاده از نرم‌افزارهای مختلف برای ایجاد تغییرهای ساختگی مورد نظر در شکل‌ها یا نمودارها.
- دست‌کاری شرایط آزمایشگاه برای رسیدن به نتیجه‌های دلخواه.
- بزرگ‌نمایی امور کوچک با هدف پنهان کردن واقعیات بزرگتر.

شیراز ، بلوار جمهوری اسلامی ، ساختمان مرکزی دانشگاه شیراز ، طبقه پنجم

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۱۴۷۱
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

پ) سرقت معنوی[10]
ت) اجاره علمی[11]
ث) مخفی کردن و تذکر ندادن پیامدهای نامطلوب در کارآزمایی‌های بالینی
ج) رعایت نکردن ملاحظات شیوه نامه اخلاق زیستی دانشگاه شیراز
چ) سوء استفاده سردبیر و اعضاء هیات تحریریه مجلات از مقالات ارسالی به مجله
ح) قید نشدن نام دانشگاه شیراز به عنوان نشانی محل کار پژوهشگران دانشگاه
خ) بکار گیری واژه‌های مجعول
د) ارسال همزمان یک مقاله به دو مجله
ذ) کتمان تعارض منافع
ر) ایجاد خسارت
ز) درج نویسنده غیرمرتبط
ژ) حذف نام برخی از کسانی که در انجام پژوهش نقش داشته‌اند
س) تغییر در ترتیب اسامی نویسندگان پس از ارسال به مجله بدون توافق کتبی نویسندگان
ش) رعایت نکردن نکات مورد لزوم در استناد به پژوهش‌های پیشین
ص) آسیب رسانیدن به اشیاء، اسناد، مدارک و آثار باستانی
ض) عدم نظارت استاد راهنما بر فعالیت‌های پژوهشی دانشجو
ط) تخریب پژوهشگران
ظ) انجام هرگونه کار پژوهشی توسط دانشجو بدون موافقت استاد راهنما

ماده ۸۳) ارسال مقاله‌ای که حاوی یک پژوهش منتشر شده یا پذیرفته شده باشد، برای بررسی جهت انتشار به عنوان مقاله‌ی علمی- پژوهشی نادرست است، حتی اگر به پژوهش پیشین ارجاع داده شده باشد و یا پژوهش پیشین به نویسنده (گان) آن مقاله تعلق داشته باشد.

تبصره: تکرار بخش‌هایی از "مواد و روش‌ها" در مقاله‌های بعدی همان نویسنده(گان)، در صورت ضرورت، بلامانع است اما در هر حال ذکر مرجع لازم است.

ماده ۸۴) تمام پژوهشگران موظفند در صورت اطمینان از وقوع هر گونه تخلف پژوهشی، موارد را مستند و محرمانه به مراجع ذیربط (معاون پژوهشی دانشگاه شیراز) اطلاع دهند.

---

[10] Plagiarism سرقت معنوی عبارت است از استفاده از تمامی یا قسمتی از مطالب یا ایده‌های منتشر شده یا منتشر نشده‌ی فرد یا افراد دیگر بدون ذکر منبع به روش مناسب و بدون کسب اجازه در موارد ضروری.

[11] منظور از اجاره‌ی علمی این است که پژوهشگری به جای انکه خود به انجام پژوهش بپردازد، افرادی را برای این منظور به کار گیرد و خودش در فعالیت پژوهشی چندان تلاش نکند، سپس، بعد از تحویل کار با دخل و تصرف اندکی در پژوهش صورت گرفته، آن را به نام خود یا با بدون نام کسانی که در انجام پژوهش دخالت داشته اند، منتشر کند.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۴۷۱
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

باسمه تعالی

شماره: .....
تاریخ: .....
پیوست: .....

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری

دانشگاه شیراز

معاونت پژوهشی

ماده ۸۵) سردبیران مجله‌ها باید وقوع احتمالی تخلف پژوهشی را در مقاله‌های دریافتی جستجو کنند. در صورت آگاهی از احتمال وقوع تخلف پژوهشی، مؤظف هستند محرمانه وقوع آنرا را تنها به مراجع ذیربط اطلاع دهند.

ماده ۸۶) در صورتی که سر دبیر مجله‌ای، وقوع تخلف پژوهشی را احراز کند، علاوه بر اطلاع آن به مراجع ذیربط، باید بسته به شدت و ضعف آن، پس از تصویب هیأت تحریریه مجله، یک یا چند مورد از اقدامات زیر را انجام دهد:

الف) در صورتی که هنوز مقاله منتشر نشده است از چاپ آن جلوگیری نماید.

ب) در صورت انتشار مقاله، اصلاحیه یا تکذیبیه در شماره‌ی آینده نشریه چاپ کند.

پ) از پذیرش مقالات آتی نویسنده (گان) برای مدتی معین پرهیز کند.

ت) مقاله‌های پیشین نویسنده (گان) را از وبگاه یا بانک اطلاعاتی نشریه حذف کند.

این راهنما در ۸۶ ماده و ۲۲ تبصره در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۲۳ به تصویب کمیته اخلاق پژوهش دانشگاه شیراز رسید و جهت اجراء از تاریخ ۱۳۹۲/۶/۳۱ به کلیه دانشکده‌ها، پژوهشکده‌ها و مراکز پژوهشی دانشگاه ابلاغ شد.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶ ۸۴۴۷۱
تلفن: ۲۷- ۶۲۸۶۴۲۶ ۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱ ۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

باسمه تعالی

شماره: .....
تاریخ: .....
پیوست: .....

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

شیوه نامه کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه شیراز

مقدمه:

تعمیق و گسترش ارزش‌های حاکم بر رفتار علمی و حرفه‌ای در همه سطوح دانشگاهی می‌تواند موجب افزایش التزام اجتماعی استادان و دانشجویان و اعتماد بیشتر جامعه به دانشگاهیان و سلامت ارتباطات علمی و فعالیت‌های پژوهشی گردد. همچنین، موضوعاتی از قبیل اخلاق علمی و مسئولیت‌های اجتماعی و حرفه‌ای دانشمندان، بخشی از آموزش و پژوهش‌های علمی تلقی می‌گردد. هر چند ملاحظات و تعلیمات اخلاقی، موضوعاتی بسیار کهن و پرسابقه است، ولیکن در شرایط امروزی جوامع بشری، به مسایلی حاد و اضطراری مبدل گشته‌اند که به لحاظ ارتباط و تقابل با مسایل و عناصر نوبنیاد علمی و فنی، ممکن است تازه و نو تلقی گردند و نیازمند مطالعات و تتبعات نوین باشند. با الهام از دستورات شرع مقدس اسلام و با بهره گیری از بیانیه ها و دستورالعمل های ملی و بین المللی، شیوه‌نامه کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه شیراز در پژوهش های دانشگاهی تدوین گردیده است. از این پس در این شیوه‌نامه «کمیته اخلاق پژوهشی» به اختصار «کمیته» نامیده می‌شود.

ماده ۱) تعریف واژه‌ها

پژوهشگر: به کلیه اشخاصی اطلاق می‌گردد که مبادرت به انجام پژوهش نمایند. مانند: اعضاء هیات علمی دانشگاه و دانشجویان

عضو حقیقی کمیته: فردی که به اعتبار موقعیت علمی و یا اجتماعی خود برای عضویت کمیته اخلاق انتخاب، معرفی و منصوب می‌شود.

عضو حقوقی کمیته: فردی که به اعتبار سمت خود در کمیته وارد شده و با زوال سمت از آن خارج می‌شود. عضویت و شرکت در کمیته اخلاق جزیی از وظایف حقوقی آنان است.

مشاوران: اشخاصی هستند که توسط دبیر کمیته جهت شرکت و ارایه نظرات به جلسه کمیته دعوت‌شده و فاقد حق رأی هستند.

ماده ۲) اهداف

الف) ایجاد و توسعه بسترها و شرایط مناسب برای نظام پژوهشی سالم و کارآمد مبتنی بر اخلاق و اصول اسلامی و انسانی و نیل به تعالی فعالیت‌های پژوهشی به منظور ارایه خدمت خالصانه به جامعه.

ب) تعمیق و گسترش ارزش‌های حاکم بر رفتارهای علمی و پژوهشی در تمامی سطوح علمی.

پ) افزایش التزام اجتماعی پژوهشگران در راستای جلب اعتماد بیشتر جامعه به دانشگاه وسلامت ارتباطات پژوهشی.

ت) ارتقای شئونات و منزلت تلاشگران عرصه فعالیت‌های علمی ـ پژوهشی.

ث) تعمیق و گسترش معرفت و عمل به اخلاق پژوهشی مبتنی بر اصول علمی و معارف اصیل اسلامی.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۴۴۷۱
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

باسمه تعالی

شماره:
تاریخ:
پیوست:

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

ماده ۳) اعضاء کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه شیراز عبارتند از:

الف) اعضاء حقوقی:

معاون پژوهشی دانشگاه (رئیس کمیته)

مدیرامور پژوهشی دانشگاه (دبیر کمیته)

مدیر دفتر همکاریهای علمی – مشاوره ای دانشگاه

مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه

رئیس اداره حقوقی دانشگاه

دو نماینده از شورای پژوهشی دانشگاه

ب) اعضاء حقیقی:

۷ نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه

تبصره۱: دو نماینده شورای پژوهشی دانشگاه و اعضای حقیقی کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه به پیشنهاد شورای پژوهشی دانشگاه و با حکم معاون پژوهشی دانشگاه به مدت ۳ سال به عضویت کمیته منصوب می‌شوند.

تبصره۲: دو نماینده شورای پژوهشی دانشگاه و اعضای حقیقی کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه به پیشنهاد شورای پژوهشی دانشگاه و با حکم معاون پژوهشی دانشگاه به مدت ۳ سال به عضویت کمیته منصوب می‌شوند.

تبصره۳: اعضای کمیته باید شخصاً در جلسات حضور یابند.

تبصره ۴: در صورت غیبت هر عضو حقیقی در سه جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب کمیته، عضویت وی ملغی می‌گردد.

تبصره ۵: کمیته می‌تواند در صورت لزوم از مشاورین مستقل به منظور استفاده از مهارت وبژه آنها در جلسات خود استفاده کند.

ماده ۴: جلسات کمیته با حضور رئیس یا دبیر کمیته و حداقل ۹ نفراز اعضاء رسمیت می یابد و تصمیمات آن با اکثریت بیش از نصف کل حاضران اتخاذ می‌گردد.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۴۸۷۱
تلفن: ۲۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۱۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

باسمه تعالی

شماره: .....
تاریخ: .....
پیوست: .....

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

ماده ۵: شرح وظایف کمیته

الف) بازنگری در شیوه نامه کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه شیراز و ارسال آنها به معاونت پژوهشی دانشگاه به منظور طی مراحل تصویب در شورای دانشگاه

ب) نظارت عالیه بر حسن اجرای مصوبات کمیته

پ) رسیدگی به تخلفات گزارش شده

ت) توانمندسازی اعضاء هیأت علمی و دانشجویان از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی

ث) گسترش ارتباطات علمی و فرهنگی با مراجع داخل و خارج از کشور و بویژه مراکز اخلاق علمی-پژوهشی در دانشگاه‌های معتبر جهان

ج) ایجاد بانک اطلاعات و گردآوری منابع علمی و فنی در زمینه اخلاقی پژوهشی و همچنین همکاری و مساعدت با کتابخانه های دانشگاه برای غنی‌سازی منابع علمی در این بخش

چ) اتخاذ سیاستهای ترویجی و تشویقی و برگزاری مراسم و اهدای جوایز ویژه توسعه اخلاق پژوهشی و الگوسازی‌های معتبر و حقیقی در این مورد

ح) ایجاد هماهنگی با بخشها برای تدوین مفاهیم، موازین، اصول و منشورهای اخلاق پژوهشی مرتبط با هر رشته تخصصی موجود در هر بخش

ماده ۶) کمیته می‌تواند برای پژوهشگرانی که ملاحظات اخلاق پژوهشی را رعایت نمی‌نمایند اجرای موارد زیر را حسب مورد به معاونین پژوهشی، آموزشی و فرهنگی ارجاع دهد.

برای دانشجویان:

الف) جلوگیری از بهره وری امکانات پژوهشی دانشگاه برای مدت معین.

ب) تعویق برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه.

پ) تأثیر در بخشی از نمره پایان نامه که مربوط به رعایت ملاحظات اخلاق پژوهشی است.

ت) تغییر موضوع پایان نامه

ث) مطالبه خسارت وارده ناشی از عدم رعایت ملاحظات اخلاق پژوهشی

ج) معرفی به کمیته انضباطی

برای اعضای هیأت علمی:

الف) ارسال موضوع به کمیته ماده ۱ آیین نامه ارتقاء

ب) تأثیر در اعطای ترفیع سالیانه

پ) تأثیر در اعطای امتیازات پژوهشی مربوطه

ت) مطالبه خسارت وارده ناشی از عدم رعایت ملاحظات اخلاق پژوهشی

ث) گزارش به هیات ممیزه دانشگاه

ج) تأثیر در بررسی درخواست فرصت مطالعاتی

چ) گزارش به هیات جذب اعضای هیات علمی دانشگاه

ح) معرفی به هیأت بدوی انتظامی

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۵۴۷۱
تلفن: ۷۷-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

شیراز ، بلوار جمهوری اسلامی ، ساختمان مرکزی دانشگاه شیراز ، طبقه پنجم

باسمه تعالی

شماره: .....
تاریخ: .....
پیوست: .....

ماده۷) وظایف رئیس کمیته عبارتند از:

الف) گزارش موارد مندرج در ماده ۶

ب) برنامه‌ریزی به منظور تحقق اهداف و انجام وظایف کمیته اخلاق پژوهشی

پ) اداره جلسات

ت) ابلاغ مصوبات کمیته به دانشکده ها، مراکز پژوهشی و پژوهشکده‌ها

ماده ۸) وظایف دبیر کمیته

الف) مکاتبات، تنظیم دستور کار، صورتجلسات، دعوت و حضور و غیاب اعضاء و دعوت از مشاوران

ب) رسیدگی اولیه به نامه های رسیده

پ)اداره جلسات در غیاب رئیس کمیته

ماده ۹) معاونین پژوهشی دانشکده‌ها، مدیرامور پژوهشی دانشگاه و مدیر دفترهمکاری‌های علمی و مشاوره‌ای دانشگاه و سایر اعضاء هیأت علمی می‌توانند تخلف یا تخلفات مربوط به دانشجو و یا هیأت علمی را همراه با مستندات به کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه ارسال دارد.

ماده ۱۰) کمیته گزارشات دریافتی فاقد امضاء را مورد بررسی قرار نخواهد داد.

ماده ۱۱) در صورتی که تخلف مورد بررسی در کمیته مربوط به هر یک از اعضای کمیته باشد، بررسی در غیاب وی صورت خواهد پذیرفت.

ماده ۱۲) بررسی تخلفات مربوط به عدم رعایت ملاحظات اخلاق زیستی از صلاحیت این کمیته خارج می‌باشد و در صورت رسیدن گزارش تخلف از دانشکده، آن گزارش به کمیته مزبور ارسال می‌گردد.

این آیین‌نامه در ۹ ماده و ۹ تبصره در تاریخ ۹۲/۵/۱۶ به تصویب شورای دانشگاه رسید و جهت اجراء از تاریخ ۹۲/۶/۳۱ به کلیه دانشکده‌ها، پژوهشکده‌ها و مراکز پژوهشی ابلاغ گردید.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۱۴۷۱
تلفن: ۲۷۰-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷۱۱
دورنگار: ۶۲۸۶۴۲۱-۰۷۱۱
www.shirazu.ac.ir

باسمه تعالی

شماره: .....
تاریخ: .....
پیوست: .....

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه شیراز
معاونت پژوهشی

دستورالعمل رسیدگی به تخلفات پژوهشی دانشگاه شیراز

ماده ۱- رئیس کمیته اخلاق پژوهشی با وصول گزارش تخلف پژوهشی، موضوع را در دستور کار کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه قرار می دهد. دبیر کمیته مکلف است که کلیه دلائل، مدارک و مستنداتی که جمع‌آوری نموده است را به انضمام گزارش خود، مشروحاً و مستدلاً بصورت کتبی حداکثر ظرف یک ماه به کمیته تسلیم نماید. وی باید در گزارش خود بطور اختصار، گردش کار، مشخصات کامل کسی که از او گزارش تخلف شده، نوع تخلف، مرتبه علمی، سنوات و محل خدمت وی را ذکر کند.

ماده ۲- کمیته پس از بررسی اولیه چنانچه تخلف گزارش شده را قابل پیگیری بداند از دبیر کمیته می‌خواهد نسبت به جمع آوری مدارک و مستندات اقدام کند. رییس کمیته باید نوع تخلف انتسابی را به فرد مورد نظر بصورت کتبی ابلاغ نماید.

ماده ۳- کسی که از او گزارش تخلف شده مکلف است ظرف ده روز پس از ابلاغ، لایحه دفاعیه خود را (همراه با مدارک و مستندات) به دفتر معاون پژوهشی دانشگاه تسلیم نماید.

ماده ۴- پس از وصول لایحه دفاعیه یا انقضاء مهلت مقرر، کمیته جلسه خود را جهت رسیدگی به تخلف در اولین فرصت تشکیل خواهد داد.

ماده ۵- جلسات رسیدگی کمیته محرمانه بوده و پس از قرائت گزارش دبیر کمیته و لایحه دفاعیه چنانچه نیازی به حضور کسی که از او گزارش تخلف شده و اخذ توضیحات شفاهی از وی نباشد مبادرت به صدور رأی می‌نماید. در غیر اینصورت، کمیته می‌تواند وی را برای اداء توضیحات دعوت نماید.

تبصره: عدم حضور کسی که از او گزارش تخلف شده است مانع رسیدگی کمیته نیست.

ماده ۶- آراء کمیته با اکثریت مطلق اعضاء حاضر معتبر است. رأی گیری بصورت مخفی انجام می‌گیرد.

ماده ۷- معاون پژوهشی دانشگاه رأی محکومیت کمیته را بطور کتبی به متخلف ابلاغ می‌نماید. این رأی از تاریخ صدور قابل اجرا است.

ماده ۸- رونوشت آرا صادره از سوی کمیته به آخرین محل کار متخلف (از قبیل دانشکده، پژوهشکده و...) به صورت محرمانه ابلاغ خواهد شد.

ماده ۹- در صورتی که کسی که از او گزارش تخلف شده نسبت به صلاحیت بعضی از اعضاء کمیته ایراد نماید کمیته مکلف است قبل از شروع به رسیدگی نسبت به این موضوع رسیدگی و اتخاذ تصمیم نماید.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۵۸۷۱
تلفن: ۰۷۱۱-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷
دورنگار: ۰۷۱۱-۶۲۸۶۴۲۱
www.shirazu.ac.ir

بسمه تعالی

شماره:
تاریخ:
پیوست:

ماده ۱۰- در صورتی که تخلف واجد عنوان یکی از جرایم مندرج در قوانین کیفری باشد کمیته مراتب را جهت پیگیری همراه با مستندات به اداره حقوقی دانشگاه منعکس می نماید.

ماده ۱۱- تخلفات مستخدمین دانشگاه شیراز مأمور در سایر دستگاه‌ها در کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه شیراز رسیدگی می‌شود.

ماده ۱۲- در مواردی که پژوهشگر در چند محل خدمت کرده و در یک یا چند محل مرتکب تخلف شده باشد، کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه شیراز صالح به رسیدگی می باشد.

ماده ۱۳- کمیته می‌تواند به کلیه تخلفات پژوهشی که حقوق معنوی و مادی دانشگاه شیراز را به خطر اندازد، رسیدگی کند.

ماده ۱۴- تعیین تخلف بر اساس راهنمای اخلاق پژوهشی دانشگاه شیراز و نوع برخورد با آن براساس شیوه‌نامه کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه شیراز صورت می‌گیرد.

ماده ۱۵- اگر پژوهشگر متخلف به دستگاه دیگری منتقل شده باشد رییس کمیته رأی کمیته را به اطلاع رئیس دستگاهی که پژوهشگر به آن انتقال یافته است، برساند.

ماده ۱۶- مستخدمین کلیه واحدهای دانشگاه شیراز مکلفند اطلاعات درخواستی کمیته را با رعایت مقررات مربوط به اسناد محرمانه در اختیار کمیته قرار دهند.

ماده ۱۷- کمیته بدواً به کلیه پرونده‌هایی که قبلاً در معاونت پژوهشی دانشگاه مطرح بوده و منتهی به صدور رأی نشده است رسیدگی و اتخاذ تصمیم می‌نماید.

ماده ۱۸- کلیه صورتجلسات و آرا برای رئیس دانشگاه ارسال شود.

این دستورالعمل در ۱۸ ماده و ۱ تبصره در جلسه مورخ ۹۲/۶/۲۳ کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه شیراز به تصویب رسیده و از این تاریخ قابل اجرا است.

صندوق پستی: ۷۱۹۴۶-۸۵۱۷۱
تلفن: ۰۷۱۱-۶۲۸۶۴۲۶-۰۷
دورنگار: ۰۷۱۱-۶۲۸۶۴۲۱
www.shirazu.ac.ir